СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 56. Джерзи Сіті, Н. Дж., вівторок, 10. марта, 1925. VOL. XXXIII. No. 56. Jersey City, N. J., Tuesday, March 10, 1925. THREE CENTS.

Сенатор Бора проти викидання поступовців.

ВАШИНГТОН, 7. марта. — Сенатор Бора виступив з протестом проти викидання поступових сенаторів з комітетів сенату, як се зарядив республиканський комітет.

Сенатор Бора закинув республиканцям, що коли поступові сенатори не є республиканцями, то републиканський комітет не має права про них рішати, а коли вони є, то він не повинен їх викидати з комітетів яко не-републиканців.

Протест Бори викликав довшу суперечку межи ним а провідником републиканців, сенатором Ватсоном.

ЩЕ ОДИН КЛОПІТ РЕПУБЛИКАНСЬКОЇ БІЛЬШОСТИ.

На тому самому засіданню сенату републиканська більшість сенату мала до переборення ще одну трудність. Була се справа затвердження номінації Чарлза Ворена на уряд міністра судівництва.

Прихильники уряду хотіли переперти се затвердження ще перед розїздом конгресу, а щоби запобігти немилому розголосови, зажадали зарядження тайного засідання для сеї справи. Демократи та поступові, однак, спротивилися тайному засіданню та вспіли повалити внесок.

Підчас сеї дискусії демократичний сенатор Волш виступив проти номінації Ворена на начальника судівництва, показуючи на його близькі зносини з тростами; Волш говорив, що номінація Ворена значилаби тільки, що скасоване законів проти тростів.

РОЗКРИВАЮТЬ ДАЛІ ПОДАТКОВІ НАДУЖИТТЯ.

ВАШИНГТОН, 7. марта. — Сенатовий комітет для розслідження податків, на чолі котрого стоїть сенатор Кузенс, предложив сенатові звіт зі своєї діяльности. Звіт перечисляє ряд надужить. Межи инчим згадується одну перевозову корабельну спілку, котрій уряд визначив близько 10 міліонів долярів податку, а відтак звернув з верхом 7 міліонів. Комітет згадав імя секретаря (міністра) скарбу Мелона яко імя того, що своїм впливом рішав у користь подібних зворотів податків великим підприємствам. На думку комітету, сі звороти безправні.

ВИБУХ У КОПАЛНИ.

ТЕРЕ ГОТ, Індіяна, 7. марта. — В копальні вугля в Шерквил погибло наслідком завчасного вибуху динаміту двох майнерів. Третого завалило в хідники, але майнери сподіються добути до нього, заким йому не стане воздуха.

КОНФЕРЕНЦІЯ НАД СПРАВОЮ РОБІТНИЧОГО ВІДШКОДОВАННЯ.

ОЛБАНІ, Ню Йорк, 9. марта. — Рада робітничих юній скликала на слідуючу середу конференцію провідників робітничих юній над справою законів про відшкодовання робітникам за ушкодження при праці. Ходити буде головно о те, яких законів побиватися, щоби робітники діставали свої відшкодовання скорше, як се тепер практикується.

НОВІ ПОЧТОВІ МАРКИ.

ВАШИНГТОН, 7. марта. — Незадово появляться нові почтові марки вартости півтора цента. Мати вони будуть на собі образ Гардинга. Появляться теж нові марки за „спеціяльні доручення" на 15 центів.

ЗАПОВІДАЮТЬ ПОСТІЙНУ РОБОТУ В КОПАЛНЯХ ВУГЛЯ.

ПАТСВИЛ, Па., 8. марта. — Заряди копалень в околиці Скайкила постановили вести сього літа працю в копалнях твердого вугля на „весь час", а не лишень на „пів часу", як воно ведеться тепер.

ЗНОВА ПОТРЯСЕННЯ ЗЕМЛІ В КАНАДІ.

КВІБЕК, Канада, 7. марта. — В канадійській провінції Квібеку далися нині знова відчути легкі потрясення землі. Вони тревали всего кілька секунд, і було їх пять. Найсильніше далися вони відчути в місцевостях Мальбалю та Тадусаку, але й там вони не зробили найменчої шкоди.

ВИТЯГАЮТЬ ДИВНІ СОТВОРІННЯ З МОРЯ.

НЮ ЙОРК, 6. марта. — З корабля Арктуруса, котрий Нюйорське Зоольогічне Товариство вислало на море для прослідження звірят і ростин у морських глибинах, доносять, з моря Саргасо, що з моря добуто справді дивачні звірята. Межи иншим добуто рибу, яка має лусну, подібну до пташачого піря.

ДВА КОРАБЛІ ПРОСИЛИ О ДОПОМОГУ.

НЮ ЙОРК, 8. марта. — Радіові стації здовж побережа Атлянтійського Океану дістали нині заклики о допомогу від двох кораблів, загрожених бурею на повнім морю. Одна прозьба прийшла від голяндського парового корабля Альсума, друга від вітрильного корабля Де Вит Бравна. Альсум має бути ушкоджений від зудареня на морю з другим кораблем. Їм на допомогу поспішили кораблі прибережної сторожі.

35 ОСІБ ПОКАЛІЧЕНИХ ПІД ЗАВАЛЕНИМ ДАХОМ.

Винстен Кенстикат, 7. марта. — В Торингтоні завалилась нині з полудня велика шопа, яку протестанські церкви ставили для ведення своїх місій. Урядуючи сі місії комітет завізвав добровольців і на його заклик зявилось коло 90 людий. Більшість з них працювала на даху, яких 40 стіп над землею, коли будівля завалилася. 35 осіб віднесло поважні тілесні ушкодження, а 16 з них треба було відставити до шпиталю. Один з них видай помре.

ЗА ВИКОНУВАННЄ ПРОГИБІЦІЇ.

Атлантик Сіті, Н. Дж. 7. марта. — Як показують урядові обчислення, число арештовань за нарушенне прогибіційного закона в стейті Н. Дж. не зменчується а зростає. В минувшому році було сих арештів, аж 6.410.

ПРОФЕСОР ЗА БИТТЄМ ДІТИЙ.

Ню Йорк, 8. марта. — Др. Рудольф Біндер, професор соціольогії (науки про суспільність) на нюйорськім університеті, виступив публично з обороною биття дітий, яко кари за непослух. Він каже, що биттє се найвідповіднійша кара, як що вона не жорстока.

КАТОЛИКИ ВИТАЮТЬ РАБІНА.

Ню Йорк, 28. марта. — Товариство святого імени при римо-католицькій церкві св. Григорія урядило водному готели так зване „річне сніданне причастя" і запросило на нього, яко гостя жидівського рабіна Степана Вайса. Рабі у своїй промові на сніданню підносив, що Жидів й римокатоликів лучить боротьба проти Ку-Клакс-Клена, себто загорілих протестантів. Рабін дістав від бенкетуючих гучне приняттє

ЩЕ ЛЮДИ СЛІПНУТЬ ВІД ГОРІВКИ.

Ню Йорк, 8. марта. — Випадки осліплення від горівки, ще не перевелися. Не минає й тижня, щоби до публичних шпиталів сього міста не доставлено хочби одного чоловіка з тим каліцтвом.

НАЙЗНАЧНІЙШИЙ ЖИДІВСЬКИЙ ДЯЧ В ПОЛЬЩІ.

Жидівський часопис „Льодзер Тагеблят" розписав був анкету з запитом: „котрі десять осіб політиків, суспільників, публіцистів, артистів і т. д.) є найпопулярнійші між Жидами в Польщі".

На це прийшло 20,999 відповідий. Найбільше голосів, бо аж 20,453 дістав посол і Грінбавм, дальше през жидівського кола др. Л. Райх 19.000. На шестому місці стоїть навіть рабін чудотворець з Кальварії, який дістав 11,689 голосів.

КАТ ДІТИЙ.

Український клюб у Варшаві одержав дуже характеристичну відповідь міністра освіти на інтерпеляцію посла Братуня у справі побиття учителем Куровським в с. Печихвостах, Гороховського пов., ученика Рекрута. Приводимо текст відповіді дослівно:

„Слідство в порушеній справі виявило, що дійсно учитель Юзеф Куровський побив ученика Гриця Рекрута за те, що той останній гукав до дітий: Ви польські морди", а учителя називав найогиднійшими словами, які тільки уживаються в тамошних місцевостях. Однак не відповідає дійсности, що побиттє викликало двотижневу хоробу ученика. Не може бути також мови, про те, нібито кативання українських дітий польськими учителями в повіті гороховському було звичайним явищем і се твердження інтерпелянти крім згаданого висше випадку не ствердили ні одним прикладом Не дивлячись на те що обставини при яких учитель Куровський побив Гриця Рекрута, безумовно лагодять провину учителя: він негайно після перепровадження розслїду зістав переведений на інше місце. — Управитель міністерства др. Ян Завідзький.

Певно, на ліпшу посаду.

СПРАВА БЕСАРАБОВОЇ В КОМІСІЇ ПОЛЬСЬКОГО СОЙМУ.

Дня 4. лютого відбулось засіданнє комісії польського сойму для розслідження відносин у вязницях. Ухвалено втягнути до звіту комісії також протоколи про поліційні відносини. На засіданню комісії, затвердять протокол із візитації вязниць. На внесенне пос. Інзлера ухвалено вибрати підкомісію, до якої вїйшли посли: кс. Вирембовський, Узембло і Звежинський для розгляду актів справи Ольги Бесарабової і дисциплінарних актів підкомісаря Лабика, щоби познакомитися з матеріялом для оконечної редакції протоколів.

ШЛЮБ В КАЙДАНАХ.

Російський князь Трубецкой має взяти шлюб з дочкою богатого цукорника в Берліні. Шлюб відбудеться серед незвичайних обставин. А іменно князь по своїх заручинах був арештований і засуджений на кілька років тюрми за крадежі по вагонах. На його просьбу тюремні власти згодились на шлюб, але пан молодий виступить в кайданах і в товаристві двох тюремних дозорців.

СОВЄТСЬКА МОЛДАВСЬКА РЕСПУБЛИКА.

Кордони автономічної совєтської молдавської республики остаточно усталено. На тереві республики, великім 6863 кв. верстов, живе 545,890 населення.

ПОСТАНОВИ СИНОДУ ПРАВОСЛАВНОЇ МИТРОПОЛІЇ В ПОЛЬЩІ.

Священний синод православної митрополії в Польщі на засіданню 3. вересня, 1924 р. постанови:

В доповненнє до постанов Священного Синоду з днів 16. червня і 14. грудня, 1922 і в розвиток їх, а) допустити вживання української білоруської польської і чеської мови у тих богослужебних чинах, яких текст одобрено висшою церковною владою, і в тих парафіях де, того захочуть парафіяни і де се можливе з місцевих умов; б) благословити духовенству митрополії, зміцнити виголошування церковних проповідей в мові місцевого православного населення; в) дозволити духовенству уладжувати позабогослужбові бесіди в церквах і вести їх також рідною мовою місцевого населення; г) в школах, дее православні законовчителі, рекомендувати їм навчанне Закону Божого також матерньою мовою, рідною для дітий; д) в духовних школах зміцнити практику читання й вивчення Слова Божого й молитов, також складання й виголошування проповіди рідньою мовою учеників; е) повідомити про цю постанову міністерство визнань для відома і задля належних розпоряджень. Про се післати накази Високопреосвященному Митрополиту Діонісію і всім Епархіяльним преосвященним.

ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ ЄДНОСТИ В РУМУНІЇ.

Чергове засіданне Громадсько Допомогового Комітету Української Еміграції в Румунії, які відбулось 27 січня, в помешканню української місії, було присвячене річниці проголошення незалежности відродженої української державности.

Проф. К. Маціевич виголосив коротеньку промову, а по перві реферат про організацію Всеукраїнського Центру.

Ідея організації такого центру, зазначив проф. К. Маціевич зародилася у нас ще підчас святкування 5-ої річниці проголошення незалежности української відродженої державности.

З ПЕРЕКЛАДІВ НА ЧУЖУ МОВУ.

Тижневик „Рундшау", Берлин 25. І. 1925 помістив переклад В. Лепкого „Щаслива година". Берлинський дневник „Національпост" з 8. січня 1925 помістив переклад Лепкого новелі „Стріча". Ця новеля в третє являється в німецьких часописях. П. Вудзка, Берлінка, поетка і новелістка, переклала дуже богато з української літератури Крім „Чорної Ради" і „Кобзаря" (для видавництва „Укр. Слово".) друкувало переклад Коцюбинського, Лесі Українки, Бордуляка і 20 новель Лепкого.

Англія відкидає плян Бенеша і „забезпеченнє" Польщі.

ПАРИЖ, 8. березня. — Тут був в дорозі до Женеви британський міністер закордонних справ Остен Чемберлейн.

Він мав довшу розмову з французьким премієром Ерріотом і заявив йому, що Англія відкинула проти-воєнний плян Бенеша і плян Франції на „забезпеченне" границь Польщі.

ЧИ ПОЛЬСЬКА ПРОВОКАЦІЯ?

КИЇВ, 8. березня. — В Житомирі, на Волині, спалило населенне польського священника Федункевича.

Большевицька влада каже, що се сталось за почином інтриг польських тайних агентів задля провокації.

ТИМЧАСОВИЙ ПРЕЗИДЕНТ НІМЕЧЧИНИ.

БЕРЛІН, 7. березня.— Партії в німецькому парляменті, які творять більшість, згодились перевести постанову про іменованнє дра Валтера Сімонса тимчасовим президентом німецької республики.

Др. Сімонс давнійше був міністром закордонних справ, а тепер є головою найвисшого федерального суду в Ляйпцігу.

Сю постанову принято, щоб не обтяжувати канцлера дра Лютера новими обовязками вчасі, коли він має і без того богато праці.

Др. Сімонс має виконувати обовязки президента Німеччини, поки не обійме уряду новий президент, якого німецький нарід має вибрати дня 29-ого с. м.

НІМЕЧЧИНА НЕ ХОЧЕ ЛІГИ.

ПАРИЖ, 7. березня. — Алїянти обіцювали Німеччині, що її допустять до Ліги Народів сеї осени, одначе німецке правительство відповіло, що Німеччина не хоче туди належати, бо там самі зоружені держави для взаїмної оборони, а Німеччина розоружена і не може їм нічого помогти.

„НОВИЙ РОЗБІР ПОЛЬЩІ".

ВАРШАВА, 6. березня. — Поляки вельми зжахнулись, почувши німецький плян охорони французької східної границі, в якому німецьке правительство заявляє, що запоручить ненарушимість теперішньої німецько-французької границі, коли Франція згодиться віддати їй Горішній Шлеск і шийку до Данціга, яку забрала від Німеччини і дала Польщі у версайському мировому договорі.

Тутешня преса різко протестує проти сього пляну і каже, що не вірить, аби Франція приняла його.

Вшехпольський дневник Газета Варшавска пише про сей плян, що се новий розбір Польщі і заповідає, що 30,000,000 Поляків (відки та газета набере 30 міліонів Поляків, коли живих є лише 15 міліонів?) виступить з оружем проти сього пляну.

„ОБОРОНА ПОЛЬЩІ".

ВАРШАВА, 6. березня. — Військова комісія польського сойму приняла резолюцію, в якій взиває правительство, щоб негайно предложило соймови проект закона про „зоруження народу на випадок оборони".

ЗЕЛІЗНИЧИЙ СТРАЙК.

БЕРЛІН, 6. березня. — В Саксонії зачався зелізничий страйк, який може розширитись на всю Німеччину. Причиною страйку невдоволення зелізничих робітників з низких заробітних платень.

СВЯТО МАСАРИКА.

ПРАГА, 7. березня. — Нині ціла Чехо-Словаччина обходила величаво 75-і уродини свого першого президента Томи Г. Масарика.

В палаті президента явилось 1,000 вибраних з усеї шкільної дітвори в Празі хлопців і дівчат, які зложили Масарикови китиці квітів і желання многих і щасливих літ.

Сенат Чехо-Словаччини на спеціяльному засіданню ухвалив переслати президентови Масарикови ґратуляції в імени цілої републики.

ПОТОНУЛИ НАСЛІДКОМ ЗАЛОМАННЯ ЛЕДУ.

КАТЕРИНОСЛАВ, Україна, 7. березня. — На Азовському морі потонуло 150 моряків з возами і 60 кіньми наслідком заломання леду.

ПАМЯТАЮТЬ ПРО ГАБСБУРГІВ.

БУДАПЕШТ, столиця Угорщини, 7. березня. — Мадярське правительство зладило проект нової висшої палати парляменту на місце „палати магнатів", яка вже перестала існувати.

Висша палата має складатися із 40 членів, іменованих і вибраних.

Члени династії Габсбургів, що мають вже 35 літ, можуть засідати у висшій палаті без вибору.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ .75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

Не зміняють політики.

З большевицьких органів моглиб читачі набратися враження що вступленнє секретаря стейту Гюза з його уряду є виликою побідою для большевицької справи. Читач може в них вичитати не лишень передовиці, але й побідні гимни з приводу сього вступлення. Здавалобся, що Гюз справді вступив для політики, що з вступленнем на його уряд Келоґа зайде справді зміна в політиці Злучених Держав до советської Москви.

Всім сим надіям поклав конець новий секретар стейту Келоґ. Зараз при обниманню уряду ґазетярі питали його, чи він задумує завести які основні зміни в політиці, і Келоґ відповів, що він таких змін не задумує, що він бажає продовжати політику свого попередника. В той спосіб той самий, що сю політику має вести заперечує всякі припущення про наближаючий зворот Злучених Держав до Росії.

Якби на питаннє відношення Злучених Держав до Росії не дивитися, — чи признавати потребу зносин чи противитися такому навязуванню, — то все таки не треба допускати, щоби бажання впливало на представлювання фактів. Можна бути й за потребою таких зносин, а прецінь чесно признати, що вступленнє Гюза та наступленнє Келоґа тих зносин не приведе. З уступлення ворога признання Росії ще не виходить, що його наслідник буде інакший, а попадати з того приводу в телячий восторг розумний чоловік не буде. Коли Келоґ каже, що він не думає зміняти політики Гюза, то чейже про свою політику Келоґ знає ліпше, як редактори якої большевицької ґазети хочби з трома тисячами читачів.

Япан демократизується.

Ледво чи є де край в світі, котрий за послідне покоління зробиввби такий великий поступ на полі промислового розвою, як Япан. За трийцять літ сей край перемінився зі середно-вічного шляхотського загуменка на новочасну фабрику, з февдальної держави на модерну державу. Трийцять літ тому назад европейські держави йшли до Япану будувати там свої кольонії, а нині европейські держави не можуть оборонити перед Япаном, як він іде забирати для себе їх кольонії.

Сей поступ Япану був невиданий ще під одним зглядом. Звичайно в парі з економічним розвоем краю йде його розвій політичний. Зі зростом фабрик та промислових робітників іде поширеннє політичних прав на щораз ширші верстви народа. Япан якраз і був цікавий тим, що він розвивався економічно, але не поступав політично. В ньому заведено що-правда конституцію, але політичні права належалися малій горсточці людий. На японську імперію, яка має близько 60 міліонів душ, всего не більше, як три міліони людий брало участь в послідні голосованню до японського парляменту.

Через те не можна дивуватися, що положеннє робітників та селян у Япані не було найліпше. Люди, які їздили по Япані, не могли нахвалитися японської роботячости, чистоти, розуміння краси. Але рівночасно вони не могли надивуватися визискови, нужді та безправствам. Колиб лишень половина сих описів була праедива, то положеннє японського народу не булоб завидне. Такі були наслідки політичного безправства японського народу.

Такі умови не могли існувати во віки. Скорше чи пізнійше вони мусілиби покінчитися катастрофою. Чи тепер чи в четвер терпець японського народу урвавбися, прийшлоб до революції. Якби Япан не був у світовій війні по стороні побідників, то така революція вже булаб вибухла; побіда аліянтів уратувала край й цісаря перед нею. Мусіли се добачити японські ліберали, коли вони завели тепер проект поширення політичних прав японського населення. Мається тепер надати право голосу всім мущинам повисше 30 літ життя. В той спосіб число голосуючих зрослоби з 3 міліонів на 19 міліонів.

Якби не дивитися на се розширення політичних прав, воно є великою подією в історії Япану й цілого Сходу. Воно ще раз доказує, що за модернізацією життя мусить йти демократизація.

БУДЖЕТ УКРАЇНИ

Загальну суму буджету України зведено на 65,3 міліонів карб., більше проти попереднього року на 40%. В порівнанню з попереднім роком кошториси поодиноких комісаріятів збільшились: народньої освіти на 30%, народньогоздоровля на 68%. На резервовий фонд вставлено 3,350 тисяч, на фонд боротьби з безробіттем 1,250 тисяч.

З ОБЄДНАННЯ.

(Комунікат ч. II.)

На поширенім засіданню Екзекутиви Обєднання, яке відбулось дня 2-ого с. м., обговорено слідуючі справи:

I.

Голод на українських землях під Польщею.

Марево страшного голоду зависло над українським населеннем, яке живе на загарбаних Польщею українських землях. Жертвою його падає в першу чергу наше селянство, основа нашої національної сили. Селянин наш доведений до жебрачої торби; українське село стоїть на передодні голодової катастрофи.

Причина того нещастя — польська, рабівнича фінансова політика, звернена на знищеннє українського селянства. Знищений світовою війною і ляцькою окупацією український селянин мусить по словах польського міністра скарбу платити три рази більші податки ніж польський селянин, з корінно польських воєвідств.

Минулого року був неврожай. Сього року озимина вже пропала, а знавці заповідають великий голод. Польська держава відмовила всяких кредитів на допомогу нашому селянству, а українські фінансові інституції, переслідувані Ляхами, ледви животіють і не можуть прийти з помочю. Польща знає се і хоче використати голодову катастрофу до цілковитого знищення українського села, щоби в сей спосіб зломити його опір проти польської влади. Польща хоче використати те національне нещасте для своїх денаціоналізаторських цілий. Хоче на наших румовищах насадити нове польське житло, нових мазурських кольоністів та осадників, для яких призначила вже кількадесять свіжих міліонів польських злотих.

Коли наш селянин буде пухнути з голоду; коли смерть голодова загляне йому в очі, се на думку Польщі буде той щасливий момент, коли буде можна наш нарід розбити і здеморалізувати та вибити йому з голови раз на завсіди всякі національні ідеали про державну независимість.

Ся важка хвиля примушує нас звернути увагу українського громадянства в Америці до започаткування великої акції, для допомоги і ратунку українському селянству в Галичині, на Волині, Холмщині і Поліссю від голодової смерти.

В тій справі рішено:

а) Порозумітися з усіми головними організаціями та їх органами в справі поширення пропаґанди для допомоги нашому селянству.

б) Порушити справу голоду на конвенції У. Н. Союза.

в) Відчинити сталу рубрику жертв під назвою: **Голодуючим на українських землях під Польщею.**

II.

Українська церква для добра українського народа.

По вислуханню звідомлення про церковно-народні справи на західно-українських землях та переведенню основної дискусії про положеннє української католицької церкви в Галичині, а православної на Волині, Поліссю, і Холмщині як і по узглядненню долі 500,000 Українців римо-католиків, що живуть на тих землях, вирішено, що слідує:

А. 1) Прилучуємось до протесту українського громадянства в краю у справі накинення насильного целібату в українській католицькій церкві.

2) Вважаємо форсованнє примусового целібату нарушенням улеґалізованих традицій українсько - католицької церкви.

3) Підносимо, що справа целібату виявляється особливо під теперішню пору не тільки справою українського католицького духовенства, але національно-політичною, яка дотикає весь загал українського населення.

По тій причині закликуємо передівсім єрархії української католицької церкви, а дальше і загал громадянства примусового целібату та полагодження сеї справи виключно в такий спосіб який відповідає інтересам нашого народу і нашої церкви.

4) Зазначуємо, що боротьба в справі целібату розєднує наш нарід, а сам целібат стає одним з тих орудників, якими ворожі нам чинники розкладають наш народній орґанізм та завертають його і так вже слабі сили від дальшої боротьби за остаточне національне визволенне.

Б. З уваги, що авторам конкордату Польщі з атиканомВ є Станислав Ґрабський, відомий вшехпольський лідер, автор проєктів на цілковите знищеннє національних меньшостий в Польщі і творець риського кордону, є велика обава, що сим конкордатом буде віддана українсько-католицька церква в Польщі на цілковиту поталу польській денаціоналізаторській політиці.

Конкордат, се акт політичний і оскільки він загрожує інтересам нації, треба до нього поставитись нашому громадянству і нашій церковній єрархії так як і до других насильств Польщі, звернених на знищеннє церковного, культурного чи економічного життя українського народу.

В. Апелюємо до наших церковних єрархій, щоби вжили всіх можливих способів для вратовання 500 українських церков, загарбаних Поляками на Холмщині, Поліссю і Волині та переведених насильно на латинські костели.

III.

Рідна Школа перед новим польським наступом.

Виконний розпорядок польського міністерства освіти з дня 7-ого січня, 1925, який доповнює „кресовий" шкільний закон з 21-ого липня, 1924, має виключну тенденцію, щоб усі школи, публичні, державні, народні і середні з українською викладною мовою перестали істнувати.

Головна управа Українського Педаґоґічного Товариства, видячи грозу заглади над усім шкільництвом з українською викладною мовою, рішилася взяти у свої руки оборону всього шкільництва як приватного так і прилюдного. Доцільний плян оборони українського шкільництва зорґанізований. Переведеннє його буде вимагати великанських зусиль цілої нації та великих матеріяльних засобів.

Одною з причин невдачі наших державницьких стремлінь було те, що міста не наші. Здобути їх можемо, коли будемо мати кадри свідомих українських купців і промисловців. Се привело Укр. Пед. Товариство до пляну звертати тепер увагу перш усього на фахові і промислові школи, з яких виходили-б люди независимі і більш придатні до боротьби за національне визволенне.

До рішаючої боротьби в обороні українського шкільництва прийде з днем 1-ого вересня с. р., бо тоді увійдуть в життє польські кресові закони. Всі мусимо доложити усіх сил, щоб ми вийшли побідниками. З Америки допоможемо тільки обильними жертвами.

IV.

Політична і військова еміґрація на Чехо-Словаччині.

Комітет західно-української еміґрації в Празі подає, що еміґрація у великій части ліквідується. Наслідком жалоб до Ліґи Народів польське посольство почало видавати зізволення на поворот. Військовий табор в Йозефові буде в найблизших місяцях цілком зліквідований. Але богато еміґрантів буде могти вернутись до краю задля політичних причин. Многі з тих послідніх стараються дістатись до Америки. Звертається увагу родин тих еміґрантів, щоб улекшили їм приїзд.

В Празі засновано товариство „Українська Секція Масарикової Ліґи проти туберкульози", якого завданнем являється удержуваннє порадні для бідних українських еміґрантів та приміщуваннє хорих в лічницях. Товариство веде дуже хосенну роботу і заслугує на повне підпертє.

V.

Польські тюрми переповнені українськими політичними вязнями.

Комітет допомоги політичним вязням у Львові повідомляє, що веде свою акцію за позичені гроші, а жертва від Обєднання виратувала ого прямо від ліквідації. Стоїмо перед новими великими політичними процесами. До соток арештованих прибудуть свіжі. Не даймо загибати по тюрмах з голоду і нужди тим, що мужно ставлять чоло ляцьким наїзникам. Улекшім їх незавидну долю і збираймо дальші лепти на їх оборону.

VI.

Ювилей президента Масарика.

Згадавши теплими словами про 75-літній ювилей президента чесько-словацької републики, прафесора Томи Масарика, ухвалено вислати від Обєднання з приводу ювилею слідуючу телеграму: „Благородному ідеалістови, правдивому славянофілови, знаменитому ученому, защитникови покривджених і поневолених, славному синови чеського народу, пану Президентови Масарикови, в день його 75-літніх уродин, щирий привіт і глибокий поклін пересилає від імени американських Українців, Обєднаннє Українських Орґанізацій в Америці".

VII.

Конвенція У. Н. Союза.

Ухвалено уповажнити о. В. Сполітакевича зложити від Обєднання конвенції У. Н. Союза щирий привіт та подякувати членам У. Н. Союза за ревне підпертє акції Обєднання.

VIII.

Розділ жертв.

Із загального приходу за лютий сього року в квоті $3,032.55 вислано до краю слідуючі допомоги: Рідна Школа 1,000, боєвий фонд 250, політичні вязні 200, інваліди 200, сироти 100, Стрільцям в Чехо-Словаччині 100, „Просвіта" у Львові 100, студенти 100, краєва преса 100, на ратунок Лемківщини 50, на гробницю Вітовського 50, на Національний Музей у Львові 50, писменникам 50, „Червоній Калині" 50, разом $2,400.00.

За Обєднанне Укр. Орґанізацій в Америці:

о. Володимир Сполітакевич, предсідатель,

Др. Лука Мишуга, секретар.

ЗА КРОВ І ПОЖАРИ ПЕКЛОМ.

У темному гаю, в зеленій діброві
На припоні коні отаву скубуть.
Осідлані коні, вороні готові.
Кудито поїдуть? Кого повезуть?
Он кого, дивіться! Лягли на долині,
Неначе побиті, ні слова не чуть.
Ото Гайдамаки. На ґвалт України
Орли налетіли. Вони рознесуть
Ляхам, Жидам кару.
За кров і пожари
Пеклом Гайдамаки Ляхам оддадуть.

Т. Шевченко.

ЗА ГАЙДАМАЧЧИНИ.

А деж люди?
Над Тясмином
У темному гаю
Зібралися. Старий, малий,
Убогий, богатий
Поєднались, дожидають
Великого свята.

Т. Шевченко.

МОГИЛИ.

(З 1838 року).

Високії ті могили,
Де лягло спочити
Козацькеє біле тіло
В китайку повите.
Високії ті могили
Чорніють як гори
Та про волю нишком в полі
З вітрами говорять.
Свідок слави, дідівщини,
З вітром розмовляє,
А внук косу несе в росу,
За ними співає.

Т. Шевченко.

ЖУРБА.

Журбою

Не накличу собі долі,
Коли так не маю.
Нехай злидні живуть три дні,
Я їх захован.
Захован змію люту
Коло свого серця,
Щоб вороги не бачили,
Як лихо сміється.

Т. Шевченко.

Я НЕ ОДИНОКИЙ.

(22-ого квітня, 1838).

Дивлюся, сміюся, дрібні утираю:
Я не одинокий, є з ким в світі жить!
У моїй хатині як в степу безкраїм
Козацтво гуляє, байрак гомонить;
У моїй хатині синє море грає,
Могила сумує, тополя шумить,
Тихесенко „Гриця" дівчина співає;—
Я не одинокий, є з ким вік дожить.

Т. Шевченко.

ПРОТИ ПРИМУСОВОГО БЕЗЖЕНСТВА СВЯЩЕНИКІВ

Народня Орґанізація Українців міста Львова під проводом інсп. І. Ліщинського відбула в неділю 1. лютого с. р. більшу нараду, присвячену головно справі примусового целібату (безженства) під сучасну хвилю, особливо шкідливого і небезпечного для української нації. Після реферату О. Пеленського і всесторонньої дискусії принято одноголосно слідуючі резолюції:

Народня Орґанізація міста Львова:

1. Протестує проти змагань деяких чинників в єрархії української католицької Церкви накинути примусовий целібат духовенству сеї Церкви, наперекір волі народу і основним законам статута Унії з 1596 р.

2. Взиває тісамі чиники провадити вихованнє молодого клиру в національному дусі з пристосованнем до тих обставин, серед яких прийдеться йому вести український нарід не тільки в релігійно-духовних, але також у всіх загально-національних, а тимсамим і клясових справах, згідно з віковою традицією української Церкви.

До Вп. ПП. Урядників і Делеґатів на XVI. Гол. Конвенцію У. Н. Союза

ВП. ПАНОВЕ:—

Головна конвенція У. Н. Союза, розпічнеться 6. квітня с. р. Як відомо, на конвенцію мають таксамо прибути головні секретарі, а праця їх звичайна в офісі мусить бути викінчена перед конвенцією і по конвенції.

Щоби можна вислати рахунки на місяць квітень перед конвенцією, потрібна співпраця всіх Вп. ПП. Секретарів, а іменно: четверта неділя в місяці марті припадає на день 22-ого марта, значить, що до того часу всі мітинґи вже відбудуться. Негайно по мітинґу місцевий уряд нехай вишле рахунки та викази до канцелярії найдальше до 26-ого марта с. р. Проситься всіх тих, що завсіди опізнюються і присилають свої належитости аж в останній день в місяці або 1-ого а то й 3-ого слідуючого місяця, щоб були так добрі і трошки поспішили і прислали хоч раз на чотири роки разом із другими, бо тільки через тих, що опізняться з посилкою, не можна замкнути книг і вислати нових рахунків та виказів впору.

Кампанія єднання нових членів кінчиться в марті і тому проситься не передержувати нових аплікацій до останнього дня в місяці, а прислати таксамо не пізнійше 25-ого марта с. р.

Друга дуже важна справа відноситься до конвенції.

Протягом чотирох літ виплачено сотки посмертних запомог, сотки запомог із фонду запомогового і сирітського, принято тисячі членів і полаґоджено тисячі ріжних справ. Забрати всі акти і всю кореспонденцію та ріжні книги і звіти на конвенцію не можливо. Одначе на конвенції виринуть ріжні запити делеґатів в імени членів, яких вони репрезентують, і тому декотрі акти і переписку треба буде перевезти на конвенцію. Тому то отсею дорогою звертаємось до всіх Вп. Членів, Урядників і Делеґатів, щоб наперед повідомили головну канцелярію про справи, в яких будуть запитувати, щоб можна дотичні акти і кореспонденцію та звіти забрати на конвенцію. Делеґат, котрий не повідомить про справу, якої вияснення зажадає на конвенції, може відтак не дістати вдоволяючих та вичерпуючих доказів і відповідий, коли всі акти його справи не будуть на місці.

Щоб оминути неприємности, які мали місце на попередніх конвенціях ізза виплат запомог з фонду запомогового, звертається увагу, що всі просьби до повисшого фонду мають бути виповнені згідно зі статутом орґанізації (параґраф 168). По зарекордованню даних просьб дотичні акти і рекорди будуть перевезені на конвенцію.

Вкінці повідомляється, що головні секретарі, котрі тепер викінчують всякі праці в обсягу їх ділання, докладають всіх сил, щоб та праця була оброблена впору і тому проситься сповнити повисші розпорядження і бути вирозумілими, якщо декотрі меньше важні справи будуть полагоджені пізнійше.

ГОЛОВНИЙ УРЯД У. Н. СОЮЗА.

МИХАЙЛО УГОРЧАК,
бувший Голов. Рекорд. Секретар У. Н. Союза.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ А СЬОГОРІЧНА ГОЛОВНА КОНВЕНЦІЯ.

Як перед кождою головною конвенцією Українського Народного Союза, так і перед сею члени й делеґати орґанізації виступають з ріжними проектами. З початку здавалося, що сьогорічна конвенція не принесе стільки проектів, що попередні, але відтак ми побачили, що вона їх побє. Кождий просто делеґат і мало не кождий член старається подати якийсь проект. І певно кождий домагається від ґазети поміщення проекту й гнівавбися, якби що з його проекту пропущено. Не дивниця тепер, що ціла наша ґазета забита конвенційними проектами.

Сьогорічні проекти не інакші від проектів, які подавано перед попередними конвенціями. Як тоді, так і тепер, є люди вдоволені, а є люди невдоволені. Були тоді, є тепер, люди, що бажають добра, а є люди, які пишуть, бо другі пишуть. Так воно було все, і в нас, і в других.

До шкідливих проектів треба зачислити всі ті проекти, які обіцюють членам користи, які просто неможливі до переведення. Береться частенько писати проекти член, який не розуміє як слід системи запомогових орґанізацій, не знає ні законів стейтів, яких сі орґанізації мусять придержуватися, і в своїх проектах обіцює другим членам, що треба завести то се, то онте. Чував він, що деякі асекурації платять людям за життя, отже він і пише зараз, що треба завести в нас, щоби люди діставали обезпеченне за життя. Чував, що в асекурації член перестав платити по 10 або 20 роках життя, отже він, не провідавшися всего докладно, пише проект, щоби таке зробити в нас. Чував, що десь там дають дітям віно по осягненню 21-ого року життя, отже він проектує, щоби наша орґанізація давала такі віна. Читає такі проекти другий член, а хоче й він показатися, що вміє радити добрі річи, то він собі думає: „Чому я не можу порадити собі таких річий?" Отже зараз за перо, й пише. Радить другий дати віно по 21 році, радить він дати його в 18 літ. Радийть другий дати асекурацію за життя в 60 році, радить він дати в 50 році. Третий, прочитавши оба проекти, піде ще далі і порадить дати асекурацію в 40 році, а віно в 15 році. Члени-проектодавці просто переліцитовуються в щедрости. Немовби перегони зробили, ану хто більше дасть.

Скаже хтось, що се не шкодить. А тимчасом воно шкодить. Прийде конвенція, і на конвенції виступлять відтак делеґати з такими самими проектами. Прийдеться їм говорити цілі виклади про те, що можливе, а що неможливе. Стратить конвенція дорогі години й дні на вияснюванне, яке булоби зайве, якби делеґати були вперед постаралися задумати над справами, які вони беруться рішати. Правда, делеґати остаточно будуть голосувати так, як можливо, але богато з них верне до своїх відділів і скаже своїм членам, що делеґати хотіли добра, але урядники якісь закони повидумували й не дали. Почнеться ворожнеча в відділі проти урядників, хтоби в сім уряді не був. Якби вибрати навіть тих, що сі неможливі проекти давали й казати їм сі проекти перевести в життє, то й вони мусілиб прийти відтак перед загал членів та признатися, що їх власні проекти неможливі до переведення в життя. Ворожнеча мусить відбитися шкідливо на орґанізованню нових членів. В той спосіб конвенція, місто принести добро, принесе шкоду. Сій власне шкоді треба запобігти, переглянувши докладно перед конвенцією, які проекти можливі, а котрі неможливі.

Межи проектодавцями є богато таких, які думають, що вистарчить ухвалити на конвенції проект більшостю присутних делеґатів, а вже ухвала стане обовязуючою. Та воно так не є. Як делеґати конвенції ухвалять річ неможливу до виконання, то вона не може бути виконана. Таж навіть американський конґрес, хоч яку він силу має, не може ухвалити всего, що йому лишень забагнеться. Таж навіть американський конґрес при кождій ухвалі мусить дивитися, чи його ухвала буде годитися з основними законами краю (Фундаментал лос оф де Юнайтид Стейтс). Якби конґрес ухвалив, а президент підписав такий закон, що не годиться з основними законами краю, то такий закон є неважний, і суд опісля заборонить його вводити в життя. Такий закон буде незгідним з конституцією, неконституційним.

Таке саме з орґанізаціями, запомоговими, будівельними, банками, чи якими там другими. Їх члени, шеровці чи делеґати, мають право ухвалювати собі, що хотять, але коли їх ухвали противляться законам про сі орґанізації, то такі ухвали незаконні й не можуть бути введені в життя. Кожда запомогова орґанізація, перевівши в себе якусь зміну, подає її до уряду до потвердження. Як державний уряд стейту, де вона робить роботу (бизнес), не бачить противорічности межи ухвалою а законами стейту, то він дозваляє вводити ухвалу в життя. Як ухвала не годиться зі законами, то стейт забороняє вводити її в життя. Така ухвала все одно, щоби над нею ніколи не раджено й ніколи не ухвалювано. Вона не існує. Якби урядники захотіли ввести її в життя проти волі державного уряду, то держава замкнулаби орґанізацію, заборонила її вести роботу в своїм стейті.

Представмо лишень собі, що наша конвенція зробила таку похибку та послухала ради людий, які роблять обіцянки, не задумавшись вперед над тим, чи се можливе, чи се законне. Такою ухвалою ми наражуємо цілу орґанізацію на замкненне, на розбиттє. Значить, люди, які дають неможливі обіцянки, се не добродії орґанізації, а її шкідники. Правда, їх не все можна винувати, бо часто вони можуть зробити й найбільшу шкоду не зі злої волі, а просто з незнання й несвідомости, але від сего пошкодованим не лекше. Ось чому нам треба добре дивитися, чи проект, який ми робимо, можливий до переведення.

Для кождого члена, а тим більше делеґата на конвенцію, нема річи, більше корисної, як запізнатися з історією Українського Народного Союза. Подивімся на сю історію, а пізнаємо незвичайно богато. Союз має 30 літ життя, але він не був усе такий, як він є нині.

Тому 30 років чи 20 років чи 10 років назад У. Н. Союз був інакший, як він є сегодня.

Тому трийцять років назад У. Н. Союз була собі маленькою орґанізацією місцевого товариства чи братства. Місячні вкладки були дуже низькі. Пізнійше иньші місцеві Братства і Товариства з других міст зачали лучитися в одну спільну орґанізацію, з котрої пізнійше повстала поважна орґанізація сегоднішний Укр. Нар. Союз. За перших одинайцять років існовання У. Н. Союза, ся орґанізація находилася у фінансових недостатках. Місячні вкладки які члени платили, не вистарчали на виплату посмертних запомог і видатків орґанізаційних. На кождій головній конвенції приходилося ухвалювати все висші й висші вкладки на членів. Члени були невдоволені. Вони казали: „Яке право має конвенція підносити вкладки, коли при вступленню до орґанізації нам обіцяно, що за 70 центів в місяць ми дістанемо 1000 долярів посмертного?" Вони мали по части слушність, — їм справді обіцяно, — але вони не хотіли розуміти, що обіцянка не можлива до виконання не є ніяка обіцянка. Вони не хотіли розуміти, що **орґанізація може лишень стільки виплатити своїм членам, стільки члени самі зложили.** Вони не хотіли розуміти, що колиб орґанізація не піднесла вкладок, то вона мусілаб збанкротувати, а тоді члени не дісталиби за свої зложені гроші нічого. Вони не хотіли розуміти, що коли місячні вкладки покажуться невистарчаючими, то тоді орґанізації лишається зробити одно з двоїх: Або піднести вкладки або проголосити себе банкротом. Вони нарікали на орґанізацію за піднесенне вкладок, хоча вони повинні були властиво подякувати орґанізації, що вона через піднесенне вкладок вратувала зложені ними гроші.

Та старі члени нарікали, а нові члени приступали й орґанізація росла. Зростало число відділів й число членів. Однак вкладка показувалася все невистарчаючою. Прийшло до того, до чого мусіло прийти. Головна конвенція Союза, що відбувалася в 1906. році в Скрентоні, ухвалила нову систему збирання вкладок. Місячної вкладки вже не постановлювано, а зате заведено розмет, себто уряд має кождого місяця розписувати на членів вкладку після того, кілько було в тому місяци виплат. На тій теж конвенції постановлено збирати резервовий фонд на надзвичайні видатки, визначивши на нього по 2 центи на місяць від члена.

Знова стали члени нарікати, що їм обіцяно сталу й низьку вкладку, знова не хотіли вони розуміти, що обіцянка була пуста, бо неможлива до переведення. Не знали вони, або й знати не хотіли, що задержанне старої системи мусіло довести до скорого упадку орґанізації. Много остало ще живих з того часу і памятають, скілько то праці і клопоту перейшов тоді головний уряд з членами і відділами Союза.

Розметова система задержалася в У. Н. Союзі від 1906 р. до кінця 1914 р. Від першого розмету аж до кінця 1914 р. розмет збільшався з кождим місяцем. Нарешті дійшов понад $2.00 місячно. Молоді віком члени платили більше як повинні, платили за старших віком членів, і ся власне система показалася несправедлива і некорисна. Молодих членів тяжко було зорґанізувати до Союза, а ще тяжше було їх при орґанізації втримати. Заплатить бувало такий член оден розмет, а коли другий розмет прийшов висший чим перший, молодий віком член нехотів платити і переставав бути членом. Відділ, до котрого він приступив, був змушений платити за него розмет до Гол. каси У. Н. С. На сій системі потерпіли чи мало відділові каси. До того дійшло, що в орґанізації почали оставатися старші віком члени, хорі, каліки. Також непевна була запомога по померших членах (асекурація), позаяк члени мали доперва зложити на посмертне розмет. Коли члени зложили, тоді по двох чи трох місяцях від часу смерти члена, Гол. Уряд виплачував посмертне, єслиж би жиючі члени розмету незложили в повні, тоді Гол. Уряд немав би фонду і посмертного не міг би виплатити. Неразъ спадкоємці мусіли чекати так довго, поки не зложено розмету на їх запомогу. Ось так система розмету показалася під кождим зглядом несправедливою, непевною. Чим вона могла скінчитися для членів орґанізації, видно по других, богато старших американських запомогових орґанізаціях.

Наведу лишень оден примір, хоч я мігби навести їх цілий тузін. Я був членом через довгі літа американської орґанізації „ROYAL ARCANUM" інкорпорованої в стейті Масечузетс. В 1913 р. уряд стейту змусив орґанізацію піднести місячні вкладки більше як о 100%. Примірom, після мого віку при вступі я платив 64 ц. місячно на $1000, обезпечення. По піднесенню вкладок я платив $1.92 місячно. Перед підвисшеннем вкладок, ся орґанізація числила двіста пятьдесять і дві тисячі членів, а по реорґанізації число членів зменьшилося до десятьдесять тисяч. Орґанізація мала висше 3½ міліона долярів резервового фонду, однак то все було замало по обчисленню стейтовими властями числа членів, віку членів і років їх членьства в орґанізації. Ся справа, справа сеї орґанізації була голосна по цілій Америці. Днесь „Royal Arcanum" орґанізація має о много меньше членів чим колись, однак вона є певнійшою орґанізацією, чим колись була.

(Дальше буде).

ДОПИСІ.

ГЕРКІМЕР, Н. Й.

Коляда на Рідну Школу.

Хотяй наша громада не дуже то велика і суть в нас роздори — яких друга громада не має — однак не занедбують в нас обовязку народного. Недавно засноване Спів. Драм. Тов. приготовило кілька коляд на хор; пішло по коляді та зібрало $73.35 на „Рідну Школу". Зложили щирі громадяни як слідує:

Б. Ласовський і Радішкевич по $5.00; Антін Пташник, А. Александрович, М. Мекиевич, О. Ангел, Н. Янко, З. Давидович, Н. Сичик, І. Луцишин по $2.00; о. І. Крохмальний, В. Ільницький, П. Ірха по $1.50; С. Ірха, І. Співак, Ф. Громатскі, Д. Бурчицкий, М. Бурчицкий, А. Бекер, М. Кириняк, К. Ліщинський, Т. Кос, В. Паньків, Й. Драпальський, С. Бурчинський, П. Терешка, А. Бара, М. Крашковський, Д. Савак, М. Павлишин, І. Крим, М. Чудик, С. Максимів, І. Щерданевіч, П. Федорко, В. Филипчук, Е. Ворошук, М. Сторожинський, І. Фіра, М. Сторожинський, А. Семенів, Д. Кріль, С. Цесля, А. Чорнобіль, М. Соханчук, М. Гелер, А. Литвинець, К. Городецька, І. Пухар, П. Колісник, М. Трицецкий, Г. Турський, М. Михальський і О. Макогін по $1.00; Я. Поліпило, К. Дуганюк, А. Бобуцький по 50 ц.; Руся Кузняк 35 ц.

Спів. Драм. Товариство вислало через „Обєднанне" на „Рідну Школу" в старому краю $40.00, а $33.35 залишилося, щоби піддержати тутейшу рідну школу, котра не дуже то має богато засобів.

Спів. Драм. Товариство складає всім жертводавцям щиросердечну подяку в імени „Рідної Школи". Також щира подяка членам Спів. Драм. Тов., що не жаліли свого труду а охочо пійшли по коляді для „Рідної Школи".

Хотяй ся не дуже велика сумама, однак як для громади Геркімер то можна сказати вдоволяюча, позаяк тут мало хто такими справами коли інтересувався. А вдодатку є тут такі щирі „Українці", що еще лихі на тих, котрі дають на народні справи.

Навіть таке бувало в нас, що член У. А. Г. К. сказав, коли оден Поляк зложив $5.00 коляди, що він дурак за це, що дав коляду.

От такі то в нас „Українці". Тільки аби який гурток зачав що робити, зараз знаходиться клевета, лайка на них; сейчас повно критиків — сейчас кричать попід небеса, що то не так робиться — хотяй самі нічого не роблять, а тим більше не знають як повиннось робити.

Вже де, де, але в „щоденних віхтях" то повно вуличного сміття — болота на тих, що ходять до церкви, або беруть участь в якійнебудь народній роботі.

Се вже звичай большевицько-жидівських послугачів, критикувати тих, що роблять не так, як вони сего бажалиб.

Радимо щирим Українцям що тільки сил, дещо робити, щоб спомогти Рідну Батьківщину, а всім киринникам — якіб не були вони — радимо „руки проч!" Товариству раджу не дивитись на всяких крикунів, котрі хотілиб щоб того всего не було; а робити народню роботу. Добра воля і охота, а притім троха терпеливости, то можна богато дечого зробити для добра свого народу і Неньки України.

А. Л., секр. Тов.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Коляда Бр. св. Володимира в Ню Йорку.

За поривом голосу Рідного Краю, Братство св. Володимира, від. 130 У. Н. Союза, розіслало з нагоди свят Рождества Христового своїх колядників. Вмісто любуватись з родиною та свояками, не жалували труду та пішли з колядою: І. Солтис, Г. Ґелецький, В. Малик та Т. Безкоровайний.

Колядників приняли з жертвою:

Т. Кицька та др. І. Беро по $5,00; Т. Серка і П. Федик по $3.00; А. Тарас, П. Сердюк, М. Гаврилович, Ф. Конюх, П. Ярема, М. Мацайло, С. Бздиль, А. Свідрак, І. Лакуста, В. Одипський, І. Шаків, Д. Ґула, Т. Білус, М. Пелюх, П. Мельничук, Д. Стаюк і Анна Дичко по $2.00; Никола Тимців $1.25; по $100: Ю. Гайовий, В. Батусінський, І. Бардигула, С. Стефанчук, . Лошків, І. Слободзян (зі Стейплетон), І. Бурий, М. Савка, Т. Солій, П. Кобзар, Л. Меронюк, Ю. Бундзяк, А. Брицький, І. Лесечко, Н. Ротик, Т. Безкоровайний, В. Вересюк, Я. Опірський, І. Янкович, В. Кузьма, П. Кузмяк, Г. Бурний, С. Романишин, К. Сеньк, І. Лош, П. Сокальчук, Т. Гнат, К. Гнатисяк, Т. Фелепчук, І. Тимців, Д. Шагай, І. Букиль, В. Федик, І. Тимчак, І. Рудий, І. Криськів, Я. Малик, Н. Кузоляк, Й. Савко, А. Вовк, Д. Завода, А. Шайб, А. Загоруйко, Г. Коцко, В. Ничка, А. Олійник, М. Кибюк, І. Рижовський, М. Гуцалюк, П. Боднар, Г. Камінський, Т. Хома, Е. Кибюк, С. Купчак, Г. Курляк, Я. Коваль, Д. Коннюх, Й. Мулярчук, Г. Ґелецький, І. Солтис, В. Малик, Д. Олійник, М. Желен, П. Лещух, І. Райца, І. Лабусь, Г. Боечко, С. Гандрович, В. Витвинський, Н. Ганц, М. Копняк, І. Сеньків, І. Купчак, М. Бригирів, Д. Гричух, Ф. Складанюк, Г. Бербець, Д. Одинський, В. Бучинський, М. Ґула, А. Іванишин, П. Задорецький, В. Корилюк, Н. Шабан, І. Суйзик, Й. К., П. Бориняк, А. Миронецький, В. Луговий, В. Б., П. ворський, П. Багрій, С. Паламар, Н. Коваль, Сянько, М. Ложецький, К. Тимко, А. Баварко, О. Медвідь, С. Шевців і І. Ґелецький; Д. Николин 65 ц.; С. Михайлів, І. Васильців, К. П., А. Літка, С. Шушко, Й. Савка, М. Козоріз, Г. Пітказмінський, Е. Венґриновичь, І. Срипнюк, Г. Будзянський, М. Іваськів по 50 ц.; Василь Піцик 40 ц.; Анна Дубак 30 ц.; Н. Я., (два безіменних), Я. Щир, П. Диньчко і М. Пшешляковський по 25 ц.; М. Станькевич 20 ц.; разом $161.30. — Братство св. Володимира жертвувало з каси $8.70, разом $170.00.

На підставі бажань товариства, жертву розділено як слідує: На Українські Народні Школи в Ню Йорку 80 дол., на Рідну Школу в старім краю 60 дол., на політичних вязнів 10 дол., та на Сиротинець в Бережанах 10 дол. і на інвалідів 10 дол., що вирівнює висше вимінену суму $170.00.

Всім жертводавцям, які причинились жертвою Рідній Школі, та прочим жертвам війни, як рівнож колядникам, складає Бр. св. Володимира сердечну подяку. (Призначені гроші вислано впрост до краю).

Іван Солтис, предс.

ОДНУ СЛЬОЗУ.

(Писано тому 86 літ).

Може найдеться дівоче
Серце, карі очі,
Що заплачуть на ці думи, —
Я більше не хочу.
Одну сльозу з очий карих,
І пан над панами!
Думиї мої, думи мої,
Лихо мені з вами!

Т. Шевченко.

КОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ.

110.

Дітройт, Миш.

Наближаюча головна конвенція, котра має відбутися в Рочестер, Н. Й. повинна би застановитися над отсими точками:

1. Щоби така сума, як 20,000 не лежали дармо у банках на такий процент, як 2 і пів.

2. У.Н.С. повинен давати позички, т. зв. моргечі своїм членам на 6 прц., як то роблять банки, наколи такий член дасть дасть певні гарантії, такcамо, як банкови, себто чисті папери без жадного довгу, так звані „абстракт дід".

3. Є досить потребуючих членів, котрі потребують помочі, а не мають де дістати, а як дістануть, то мусять за се платити так зв. „бонус" за то, що їм пожичили від 3 до 10 прц. і то ще тяжко дістати, а наші гроші лежать майже дармо у банку з котрих користь мають такі, котрим, аж через горло та людська праця ллеться. Отож наколи ми це зробимо, то зробимо великий крок в перед, бо вийде із того ось що: Користь для каси У.Н.С., бо такі пожички, т. зв. моргечі приносять добрі процента, — а не може бути жадного страху, що они пропадуть, бо тільки той може моргеч натягнути, хто має нащо. Приміром хтось має маєтку на 10,000 дол. в реальности, то він може дістати 5,000 дол. моргечу, проте нема страху перед стратою, а хто вижичає тих 5,000 дол., той стає першим власником тої реальности, так довго поки довг не буде сплачений в цілости. Друга користь буде моральна, бо вже член дістане поміч за життя а не аж по його смерти його спадкоємці і втой спосіб можна буде лучше і лекше організувати нових членів. Далі при такій нагоді ми можемо богато зробити для каси У.Н.С. бо маючи місцевий заряд, котрий би мав на місце провадити усі потреби аплікантів в справі пожичок, як виповнювання аплікацій перегляд реальностий таксовання їх вартости, як рівнож перегляд паперів, котрі представляють реальність, відбирання звороту позичок і процентів, провадження нотаріяльних справ доторкаюнихся тих і инших потрб і справ реальностей той самий заряд мігби працювати при тім і над тим. От, як нпр. утворити при тій дирекції т.зв. „сейвинг департмент" деби усі члени У.Н.С. могли складати свої ощадности до У.Н.С., на руки тихже самих урядників, а каса У.Н.С. платилаби проценти 3—4. А знова ті зібрані депозити вже малоби на моргечі на 6 процент.

Зібрані гроші місцевими урядниками пересилалобися що найменше два рази на місяць до головної каси У.Н.С. через банк місцевий, в котрім то банку ті гроші булиби ульокований до часу пересилки їх до головної каси У.Н.С., а виплата, як пожичок, так і зворот ощадностей малаб виплачувати головна каса У.Н.С. чеком на бажанне місцевого заряду.

Отже, як видко, при такій нагоді У.Н.С. може зробити богато добра, як членам, так і самому собі і касі У.Н.С.

Маючи таку ухвалу порядно оброблену У. Н. С., тим самим увійде нарівні, як і другі великі асекураційні компанії, котрі в той спосіб дійшли до своїх міліонів, котрих то і нам так конечно потрібно.

Що до сиротинця, якийби мав уже бути, то такої справи далі відкладати не можна, бо се є конечна потреба уже раз до того діти.

Щоби збудувати таку інституцію, то треба немало фондів, а зібрати їх не так тяжко, бо коли У.Н.С. має 16,000 членів дорослих, а каждий член на той фонд, то дістанемо 80 тисяч дол.. До того із каси може на внесенувати 50,000, що разом робить 190,000 дол., і уже можна братися до роботи з такою поважною сумою. Коли ми збудуємо таку таку інституцію, то тим самим уратуємо сотки наших сиріток від загибелі, котрі то сироти тиняються по чужих притулках, пропадаючи для свого українського народу. Таксамо дамо місце притулку нашим старцям, вдовам і калікам, котрі поневіраються в „пургавзах" чужинців не маючи де притулитися.

Слідуюча конвенція повинна відбутися в Дітройт, Міш.

Николай Романів.
член від. 92.

111.

Алентовн, Па.

Піддаю під розвагу:

Щоби видавати часопись для молодіжи, половину по українськи, а другу половину те саме по англійськи.

2. Ся часопись має поучувати дітей, з якої нації, вони походять, повинні придержуватись, і як мають інформувати Американців про наш народ.

3. Часопись Свобода виставчить на 4 сторони. Ся часопись мусить бути переведена коректно і треба висилати її між народ без бладів і писати для народа популярно, бо ся часопись є для робучого народу, котрий не має високих шкіл, щоби порозуміти слова висшого стилю.

4. Члени, котрі стоять в Союзі до 60 літ, належиться дати запомогу річно в сумі $100 з фонду запомогового.

5. Діти, котрі належать до Союза від першого року життя до 18 літ переходять до кляси старших членів, повинні дістати надгороду в сумі $50, котра то надгорода повинна зістати в касі У.Н.С., а з сеї надгороди повинно оплачуватись місячні вкладки, аж до вичерпання.

6. Щоби каждий відділ, о скільки має голосів, міг висилати стільки стільки делегатів на конвенцію на кошта Союза. Бо се велика кривда для великих відділів, що оплачують кошта малих відділів. А таких малих відділів буває найбільше по великих містах, які всегда переголосують з менших місцевостий. Або, коли відділ не має 25 членів, не повинен зівсім висилати делегата на конвенцію.

7. Щоби Свобода мала своїх кореспондентів в кождій місцевости, де істнує відділ У.Н.С. а кошта сего кореспондента має оплачувати Свобода.

8. Щоб оголошеня відділів У. Н.С. які посилають до часописи повинні бути поміщені зразово до року за дармо.

9. Конвенція щоби відбулася на день 27 квітня, а не 6. квітня.

10. Слідуюча конвенція, щоби відбулася в Алентави, Па., де є найбільший осередок відділів У.Н.С. і за меншою оплатою коштів делегатів.

На закінчене бажаю всім делегатам щирих успіхів для добра У.Н.С. і дай Боже, щоби наш Союз побільшився в двоє до слідуючої конвенції.

Іван Заяць,
секр. від. 147.

112.

Сиракюз, Н. Й.

З приводу наближаючоїся конвенції, піддаю під розвагу делегатів оттакі проекти.

1. Щоби конвенція відбувалася, що 3 роки, щоби не вривати конвенційні гроші на що иншого, бо конвенція в теперішню пору направляє наш народ до єдности і до добра цілому українському загалови.

2. Щоби по конвенції дали правдиве справозданне, кількохождий делегат опустив годин, або днів на конвенції. За опущені дні не має бути заплачено, і кілько каждий делегат взяв діти і оплати дороги.. Тогди кождий буде знати кілько конвенція коштує, бо на послідню конвенцію

... за статут і де на кождому кроці знайшовся брак. Бо через брак відповідних параграфів в статуті дається вільну руку головному чи місцевому урядови, а кілько коштувала то ніхто не знає.

3. Щоби делегати, котрі ідуть на конвенцію, щоби не спали, але брали живу участь у всіх нарадах. Бо на послідній конвенції були такі делегати, що навіть не знали на що голосували.

Такі делегати повинні не їхати, але най ідуть відвідні делегати, щирі Українці.

4. Щоби взяти під розвагу сиротинець, але не за Союзові гроші, бо то гроші сирітські. Можна вибрати представників з Союза і заложити фонд сиротинський, але, щоби бралися всі українські організації, бо цілому загалови треба конче такого сиротинця.

Союзові гроші можна стратити живо, а зложити тяжко.

5. Щоби Союз мав контролю над народним податком, котрі члени платять і щоби всі платили, бо в Союзі, як в щирій укр. організації повинні бути тільки щирі Українці, цебто такі, що не забувають за свій народ у своїй старій вітчині.

6. Конвенція має зачинатися з Богом, Службою Божою, а не так, як хто собі думає, що без Бога зроблять; то усьо на ніщо зведеться. Бажаю делегатам з Богом зачинати і з Богом кінчити для добра У.Н.С., без сварок з щирим серцем.

Щоби каждий делегат не забув взяти собі книжочку і олівець і всьо записав та здав справозданне на першім мітінгу, кілько забрав на дієту, кілько на дорогу і що доброго зробено. Щоби каждий забирав голос в справі добра Союза і свого відділу, бо я можу здати справозданне з послідної конвенції кілько коштувало, кілько сирітських грошей не виплачено до краю і що було поправлено. Проте повинен каждий так дбати.

Хтоби хотів поїхати до мене в якій справі з послідної конвенції то ту даю адрес свій.

Михайло Клюсик.
722 Marcellus St., Syracuse, N. Y.

113.

Ґері, Інд.

Є звичай, що перед кождою конвенцією У.Н.С., редакція органу отворює рубрику „Конвенційні проекти, де каждий член сеї організації вскаэує свої думки, що зле, а що добре було, як зло направити, які найкрасші точки треба улошити, щоби організація поступала наперед. І хоч я переконаний, що се пишеться в конвенційних проектах, то великого впливу на хід нарад на конвенції не робить, але підбадьорений другими позволю і собі звернути увагу шановним делегатам на деякі точки.

Чи не булоб добре, щоби каждий з шановних делегатів, заки поїде на конвенцію перестудіював статут У.Н.С. і попотував проекти на деякі важніщі зміни, а при читанню статута на конвенції, щоби каждий мав під руками свої записки з увагами, що булоб добре усунути, а що нового додати. Через чотири роки в кождому товаристві щось такого знайшлося що треба було взятися деякі справи рішати на власну руку і після свого розуміння; і хоч згаданий уряд полагодить справу у вірі, що би полагодив найлучше то зі сторони членів нераз можна почути неговоране і заміти. А як би були відповідні точки, то тоді можнаби осягнути се неговоране.

Не дається заперечити, що в теперішнім статуті є много таких точок, що ані головний уряд, ані місцевий не виконує, бо не можливо. Тільки декотрі одиниці, котрим залежить робити неспокій між членами, се використують.

Чи не найважнійше є те, щоби вже раз дати змогу делегатам порозумітись перед конвенцією, а можна се зробити в сей спосіб, щоб спис делегатів і їх адреси оголосити на 60 днів перед конвенцією, так, як ухвалила послідна конвенція. Тоді дасться змогу поділитись думками з другими і можна осягнути непотрібне тертя, яке буває на кождій конвенції особливо на початках, або можна в той спосіб, що каждий округ може скликувати передконвенційні окружні мітінги з представників дооколичних відділів. Головний уряд сього не повинен боятися, бо на таких окружних мітінгах заговори будуть виключені, противно, може принести користь, бо прибувавши на конвенцію делегати вже можуть скорше прийти до результатів, бо в деяких справах вони все не обзнакомлені, і виступають спільно й один другому не буде перешкаджати..

Так само вибрати головний уряд після округів з виїмкою екзекутиви, а не так, як тепер, що лише з околиці Ню Йорку. Головний уряд, як буде розкинений по широких просторах буде могти деякі справи полагоджувати успішно і зробити ширшу агітацію в користь організації.

Так само булоб пожаданим вложити, які обовязки на радних, бо вони крім того, що підуть на річне засідання, не мають нічого до роботи. Уряд без обовязків безкорисний для організації.

Так само я хотівби звернути увагу головному урядови і статутової комісії, чи не вдалось би винайти який спосіб, щоби можна випозичати гроші членам в дальшій околиці від осідку організації на перший моргеч.

Андрій Цебак,
дел. від. 100.

114.

Йонкерс, Н. Й.

1. Щоби завести ощадність в адміністрації У.Н.С. Але заводити не в той спосіб, щоб працюючим тяжко урядникам зменьшити їм платню місячну. Як вимагаємо доброї роботи мусимо робітникови добре заплатити. Яка платня така й праця. Та на відворот, а треба завести ощадність в недоконче потрібних поїздках та подорожах урядників У.Н.С. Кілька разові поїздки в році Редакційної комісії, якої члени живуть так далеко від головного офісу У.Н.С., спричинюють кількасот долярів видатку, який не є конечний і можнаби було ті гроші на щось користнійшого ужити.

2. Годжуся і попираю проекти деяких моїх попередників, щоби побільшити і поліпшити часопись „Свободу". На се конечно треба більше редакційних сил. Від ухвалення самих резолюцій „Свобода" ні не поліпшиться, ні сама не скоректується, тут треба установити, ще що найменше одну силу редакційну, а тоді зможемо домагатися від редакторів сего, щоби „Свобода" стала на тій уровени, на якій вона стояти повинна.

3. Беручи під увагу, що буоби що найменьше три редакційні сили, конвенція має установити одного із них відповідальним за цілий часопис. Яко такий він має бути бондованим. У.Н.С. Се буде инша форма, а безплатно — то треба, щоби гол. урядники пояснили на конвенції, чи се можливе, чи ні. На цілім світі задармо нічого нема і календар коштує гроші. Чи уряд знайде, який фонд з якого би було сей видаток покрити, сего не знаю. Чи календар буде „за дармо" чи за 25 цнт., то він буде заплачений ніким иньшим, тільки членом У.Н.С. Се буде лише инша форма але з тої самої каси.

5. Взагалі, що до всіх проектів передконвенційних, чим раз то більше появляючих ся, — Я ставлю проекти правдиво передконвенційний, щоби **наші головні урядники тепер перед конвенцією порозуміли ся з правним. дорадником і заступником У.Н.С., і стейтовими урядниками**, чи деякі навіть дуже добрі проекти подані членами У.Н.С. є можливі до ухвалення й переведення або ні. З відповідю на се треба були готовим на конвенцію, щоби, коли прийдеться щось ухвалити, знати з гори, чи воно згідне з правом тда вимогами стейтовими або ні. Приміром проєкт про те, щоби члени переставали платити, по осягненню 60 року життя, щоби діти діставали зворот грошій при переходженню з молодечого дп. до У.Н.С. т. з. ліни і т. п. Все те є річи, які ухвалити можна лише тоді, коли вони є згідні з вимогами законів державних.

6. Дальше правдиво передконвенційним проектом є сей проект„ а взглядно просьба до панів проектодавців, щоби тепер своїми проектами передконвенційними — за головними Урядниками У.Н.С. або против них — не викликували настрою у делегатів. Чи урядники добрі або злі, залежить від сего, чи вони свою роботу належно робили або ні, — а про се довідаемся з їх справоздання, тай тоді каждий з нас їх осудить.

7. Надзвичайно великої ваги є відновлене„ „народного фонду". Тоді, коли не було так великої потреби народного фонду і народної помоги, ми його мали, а тепер, коли потреба є найбільша ми його знесли. **Братя і члени У.Н.С.! У нас в Галичині саме тепер настав „Цар Голод" Його царство загрожує смертю міліонам наших братів, а ми маємо сумніватися, або й перечитися, чи маємо дати на місяць 2 цнт. абовиратувати від смерти голодової наших братів, або ці?**

„Схаменіться — будьте люди — бо лихо вам буде".

8. В виду сего ставлю внесенне, щоби цілою силою поперти „Обєднанне", яке під сю пору одиноке збирає і висає поміч старому краєви і утримує лучність американської еміграції з рідним краєм.

9. Сиротинець У.Н.С. Єсли лише можливо його збудувати і удержати є дуже пожаданим.

10. Вкінці най головні урядники обчислять тепер перед конвенцією, з яких місць є найбільше делегатів, щоби слідуюча конвенція відбулася там де булоби найменьше коштів подорожи для делегатів.

Василь Мандзій.
предс. від. 8.